

GEZ		KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO		3. Miejscowość Kowalewo	
1. Nazwa ZESPÓŁ FOLWARCZNY: DOM MIESZKLANY		2. Czas powstania Poł. XIX w.			
				4. Adres Kowalewo 3 67-407 Szlichtyngowa	
				5. Przynależność administracyjna województwo lubuskie powiat wschowski gmina Szlichtyngowa	
				6. Formy ochrony Ustalenie ochrony w zmianie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Szlichtyngowa, w części dotyczącej wsi Jędrzychowice, Kowalewo (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego nr 25A z dn. 30 grudnia 1999 r., poz. 269).	

Widok na elewację południową.

Historia.

Wieś Kowalewo leżąca niegdyś na skraju powiatu wschowskiego, w XIV wieku wchodziła w skład terytorium Księstwa Głogowskiego. Po połowie XVI wieku należała do Królestwa Polskiego. W latach 1605-1614 jako właściciel Kowalewa wymieniany jest Abraham Gorczyński. Zaznaczyć jednak należy, że Abraham Gorczyński oddał Kowalewo (podobnie jak jego brat Adam Jędrzychowice) w dzierżawę Wojciechowi Kurczbach/ Korzbok Zawadzkiemu. Rodzina dzierżawcy, jak można wnosić z dokumentów, Stała się z czasem właścicielem dzierżawionej ziemi. W połowie XVII wieku na terenie ziemi wschowskiej pojawia się nowa rodzina Nieleckich herbu Ciołek, której kolejni przedstawiciele byli właścicielami Kowalewa i Jędrzychowic niemal do połowy XIX wieku. Jako pierwszy w 1650 roku wymieniany jest Samuel Mielecki — dworzanin królewski. Kowalewo przeszło w ręce S, Mieleckiego najprawdopodobniej drogą ożenku - jego trzecią żoną była J. Korzbok-Zawadzka. Samuel Mielecki nie zostawił męskiego potomka. Jego córka Elżbieta, która wyszła za mąż za Dobrogosta Karczewskiego, była właścicielką Dolnych Jędrzychowic z pałacem, Kowalewa I i wsi Mühlberg w Saksonii. W 1768 roku w obecności synów Heleny Karczewskiej: Ludwika; Aleksandra, Bogusława, Piotra i Andrzeja przeprowadzono lustrację w Kowalewie i Jędrzychowicach oraz Piaskach, W 1782 roku spisany został inwentarz folwarków w związku ze sprzedażą wsi przez braci Karczewskich Adamowi „Konstantemu Mieleckiemu ich stryjecznemu kuzynowi, Po Adamie Konstantym dobra składające się z Jędrzychowic Dolnych i Kowalewa I oraz Mühlberg i części posiadłości. Wioska dziedziczy jego Syn Bogusław Samuel hr. Mielecki: Bogusław Samuel, który wg. jednych źródeł był stanu wolnego, innych zaś ożeniony z Wiktorią Mojaczewską nie zostawił potomstwa i był ostatnim przedstawicielem rodu Mieleckich związanym z Kowalewem i Jędrzychowicami. Od roku 1841 — 1875 Jędrzychowice Dolne wraz z Kowalewem I i III znalazły się w rękach rycerza zakonu Joannitów — Eugeniusza „Leonarda v „Prittwitz, który odziedziczył je po swoim ojczymie Hieronimie von Diebitsch. Eugeniusz Leonard v, Prittwitz przekazał swój majątek zięciowi - Maksymilianowi baronowi v. Ketter. W 1884 roku właścicielem jest syn Maksymiliana — Fryderyk, w 1889 roku bracia Alfred, Karol i Wilhelm Gilka - Böttzow. Przed 1907 rokiem nastąpił między braćmi podział dóbr. Właścicielem Kowalewa był najprawdopodobniej Karol Gilka — Böttzow. Do rodziny tej należał majątek aż do lat II wojny światowej. Majątek w Jędrzychowicach rozwiązano w latach 1941 — 1949 — do majątku należało także Kowalewo. Po 1949 roku folwark był opuszczony. Stały puste budynki. Brak było maszyn i sprzętu. Majątek został przejęty przez Zespół Nieruchomości Ziemskich. W 1946 roku folwark w Kowalewie z gospodarstwem w Jędrzychowicach wszedł w skład Zespołu PNZ w Osowej Sieni. Administratorem całości zespołu został inż, Edmund Apolinarski. W 1949 roku po reorganizacji w sektorze rolniczym — powstało Państwowe Gospodarstwo Rolne — Zakład Rolny Kowalewo. W 1953 roku folwark przeszedł na własność Ośrodka Hodowli Zarodowej w Osowej Sieni., W Kowalewie prowadzona była hodowla owiec rasy merynos. Obecnie właścicielem folwarku w Kowalewie jest Agencja Rolna Skarbu Państwa - oddział terenowy w Warszawie — użytkownikiem Hodowla Zwierząt Zarodowych — Osowa Sień — spółka Z o.o. Wszystkie owczarnie stoją puste. Budynki ulegają samo ruinie. Na południowy — wschód od podwórze wybudowane są nowe budynki fermy krów. Prowadzona jest hodowla jałówek, W budynkach mieszkalnych zamieszkują pracownicy fermy i byli: owczarze.

Opis.

Dom mieszkalny - czworak — na podmurówce z kamienia, ściany z cegły ceramicznej — tynkowane. Dach dwuspadowy, częściowo kryty dachówką ceramiczną. Wejścia do budynku od strony podwórza — strona północna. Budynek ustawiony kalenicowo na linii wschód — zachód. Do elewacji zachodniej przylega parterowy budynek gospodarczy (nr 9). Prace remontowo-modernizacyjne w obiekcie przeprowadzone w 1989 roku oraz współcześnie. Obecnie w budynku zamieszkują trzy rodziny.

Wartości.

Budynek prezentuje wartości zabytkowe, wartość artystyczną, historyczną i naukową. Jest przykładem zabudowy folwarcznej z przełomu XIX i XX wieku. Budynek jest integralną częścią założenia.

Stan zachowania.

Zachowana historyczna kompozycja, artykulacja elewacji, proporcje. Budynek z zachowaniem krycia z dachówki ceramicznej częściowo wymienionej na nową zakładkową w kolorze antracytowym, użytkowany w dobrym stanie technicznym. Widoczne ubytki tynku w elewacji Przeprowadzone remonty polegające na powiększeniu otworów okiennych i wprowadzeniu ahistorycznej stolarki okiennej z PCV wpłynęły negatywnie na zachowane wartości budynku.

Postulaty dotyczące konserwacji.

Wszelkie prace w obrębie budynku należy prowadzić z poszanowaniem substancji zabytku: bezwzględnej ochronie konserwatorskiej podlega bryła obiektu, gabaryty, artykulacja elewacji oraz kształt dachu wraz z zastosowanymi technologiami. W trakcie prac należy dążyć do przywrócenia pierwotnego wyglądu elewacji, w tym odtworzenie historycznej kolorystyki i materiałów. Nie dopuszcza się docieplenia elewacji budynku. Należy prowadzić systematyczną kontrolę stanu zachowania pokrycia dachowego, udrażniać system odprowadzania wód opadowych.

Bartosz Idryjan

20.09.2021r.

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków